

ظهور و رشد رسانه‌های اسلامی در جهان امروز

سخنرانی مهندس عزت‌الله ضرغامی

در اتحادیه رادیو تلویزیون‌های آسیا-اقیانوسیه

اتحادیه رادیو تلویزیون‌های آسیا-اقیانوسیه (ABU) در سال ۱۹۶۴ تأسیس شد. این اتحادیه با ۱۷۰ عضو از ۵۳ کشور جهان یکی از بزرگ‌ترین و حرفه‌ای‌ترین اتحادیه‌های رسانه‌ای در سطح جهان است که با هدف همکاری، هماهنگی، فعالیت‌های مشترک و رایزنی در حوزه‌های برنامه‌ای، فنی، آموزشی، ورزشی، حقوقی و نیروی انسانی در میان اعضا در جهت تقویت و توسعه رادیو تلویزیون‌های منطقه آسیا و اقیانوسیه فعالیت می‌کند. در حال حاضر این اتحادیه با سه میلیارد مخاطب در کشورهای مختلف بزرگ‌ترین و گسترده‌ترین تشکل رادیو تلویزیونی در جهان به شمار می‌رود.

مهندس عزت‌الله ضرغامی، رئیس رسانه ملی، به‌عنوان مهمان ویژه در چهل و نهمین اجلاس اتحادیه رادیو و تلویزیون‌های آسیا-اقیانوسیه در سنول- پایتخت کره جنوبی- حضور داشتند و در این اجلاس به ایراد سخنرانی پرداختند.

بیانات مهندس ضرغامی که در جمع بیش از ۶۰۰ نفر از رؤسا و مقامات عالی‌رتبه رادیو و تلویزیون‌های آسیا و اقیانوسیه ایراد شد، حاوی نکات مهمی است که نشان‌دهنده تحولات پیش‌آمده در عرصه رسانه‌ها در دنیای امروز و اقدامات انجام‌شده در رسانه ملی متناسب با این تحولات است.
مدیر مسئول

کنند. شاخص‌های اساسی رسانه‌های نوین به‌طور خلاصه عبارتند از: دیجیتال‌شدن، تعاملی بودن، شخصی‌سازی، آنی بودن، مستقیم بودن و همگرا شدن. پیشرفت‌های صنعت دیجیتال منجر به تغییر بنیادین در شیوه‌های تولید، توزیع و نگهداری محصولات و نیز کاهش هزینه‌های تولید شده است. رواج دوربین‌های دیجیتال ارزان‌قیمت و تجهیزات ویرایش تصویر موجب ارائه خروجی‌های باکیفیت بر روی خبرگزاری‌ها شده است. فناوری دیجیتال راه را برای ارائه ترکیب‌های پیچیده‌تر کالاها و خدمات دوسویه و چندسویه رسانه‌ای (multi media) هموار کرده است. برای مثال در صنعت نشر اخبار، توانایی سایت‌های خبری در جست‌وجو و ارائه خبری خاص منجر به توسعه خدمات جدید جست‌وجو شده است که دوسویه و

بسم‌الله الرحمن الرحيم
از حضور در این اجلاس مهم خوشوقتم و امیدوارم دستاوردهای این اجلاس موجب رشد و ارتقاء همکاری‌های دوجانبه و چندجانبه میان شبکه‌های رادیو تلویزیونی آسیا و اقیانوسیه گردد.

صنعت رسانه به‌علت دگرگونی‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی از یک‌سو و توسعه فناوری‌های ارتباطی از سوی دیگر همواره در معرض تغییر و تحول بوده است. این تغییرات سبب تحولاتی در ماهیت، مأموریت و رسالت رسانه‌ها شده است. مدیران رسانه‌های نوین، باید همواره با آینده‌نگری، محیط رسانه‌ای (media ecosystem) خود را به‌خوبی مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند و از روندها و تغییرات پیش‌رو اطلاع دقیق حاصل کنند تا بتوانند برای منطبق کردن سیاست‌ها و راهبردهای سازمان خود با شرایط آینده برنامه‌ریزی

با هدف برآورده‌سازی نیازهای مشتریان به‌طور انفرادی و بر اساس حوزه علاقه و نیاز آنهاست.

تعاملی بودن (interactivity) رسانه‌های نوین، مدیران رسانه‌ها را به راحتی و به‌صورت لحظه‌ای در جریان نظر و سلیقه مخاطب قرار می‌دهد و موجب می‌شود به‌صورتی هوشمند متناسب با خواست مخاطب، محتوای مورد نیاز او را در اختیار وی قرار داد. بنابراین به موازات تعاملی بودن، شخصی‌سازی (personalization) نیز به یک ویژگی کلیدی رسانه‌های نوین تبدیل شده است.

محتوای دیجیتال به همراه بسترهای نوین توزیع و عرضه، سبب افزایش حضور زنده رسانه‌ها (immediacy) در رویدادهای خبری در جوامع مختلف شده است.

رسانه‌های نوین با مخاطب تماس مستقیم برقرار می‌کنند، به نحوی که فرد

باسیم، سیستم‌های تلفن همراه و اخیراً وایمکس (WiMax) همگرایی در ارتباطات را رقم زده است.

در آینده‌ای نزدیک ما با جهانی کاملاً هوشمند مواجه خواهیم بود که در آن ارتباط انسان با اشیا به ارتباط اشیا با اشیا تبدیل خواهد شد؛ اشیائی که دارای هوش مصنوعی بوده و در یک شبکه عصبی به مثابه یک انسان عمل خواهند کرد. از این رو رصد تحولات فناوری‌های در حال ظهور و روند هوشمندتر شدن محیط زیست ما و به تبع آن ایجاد تحول در مأموریت و نقش رسانه‌ها از جمله الزامات مدیریت هوشمند در این زمینه است.

مدیریت هوشمند باید معطوف به موضوعات مهم زیر باشد:

- گسترش بازار رقابت
- تنوع در سلیقه و خواست مشتری
- ارائه محصولات شخصی‌سازی شده

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی رتال جامع علوم انسانی

مدیران رسانه‌های نوین،
باید همواره با آینده‌نگری،
محیط رسانه‌ای خود را
به‌خوبی مورد تجزیه
و تحلیل قرار دهند و از
روندها و تغییرات پیش رو
اطلاع دقیق حاصل کنند تا
بتوانند برای منطبق کردن
سیاستها و راهبردهای
سازمان خود با شرایط
آینده برنامه‌ریزی کنند.

احساس می‌کند مخاطب این رسانه دقیقاً خود اوست. ویژگی مستقیم‌بودن (directness)، قابلیت منحصر به فردی را در اختیار مدیر رسانه نوین قرار می‌دهد؛ زیرا می‌توان با در اختیار داشتن اطلاعات کامل از گرایش‌ها و تمایلات مخاطب با او دقیق و سنجیده برخورد کرد.

ابزارهای هوشمند نظیر موبایل، تبلت و تلویزیون هوشمند (smart TV) ابزارهای مناسبی برای برقراری چنین ارتباطی با مخاطب هستند.

و بالاخره همگرایی (convergence) رو به گسترش بین رسانه‌های مختلف، شاخص مهم دیگری از رسانه‌های نوین است. همگرایی در شبکه، تجهیزات و محتوا نقش مهمی در صنعت رسانه نوین به‌وجود آورده است. همگرایی در شبکه برودکست (broadcast) و برودبند (broadband)، شبکه‌های تلفن بی‌سیم و

رسانه‌های اسلامی نیز اشاراتی داشته باشم، اجازه دهید در این قسمت از سخن، نکاتی را در این باره به اجمال، عرض کنم. حادثه‌ای که در بیش از سه دهه گذشته در گستره وسیع جغرافیایی جهان اسلام از تنگه جبل الطارق در اقیانوس اطلس تا جزایر اندونزی در اقیانوس آرام رخ نموده، موضوعی است که ما از آن به «بیداری اسلامی» تعبیر می‌کنیم. این نهضت از ایران شروع شد و در چند سال اخیر در دیگر کشورهای اسلامی در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا بروز و ظهور یافت. مشخصه اصلی این نهضت در همه این کشورها بازگشت به اسلام و معنویت، رهایی از استبداد داخلی و قطع وابستگی به قدرت‌های مسلط جهانی و احیای مجد و عظمت گذشته تمدن اسلامی با تکیه بر مردم‌سالاری و دموکراسی است.

در این رنسانس اسلامی، مسلمانان در رجوع به اسلام و پیروی از پیامبر گرانقدر خود به دنبال علم و آگاهی، احیای ارزش‌های اخلاقی، معنویت و آرامش روحی، صلح و همزیستی، عدالت و رفع تبعیض و فقر هستند.

به موازات این رنسانس عمیق سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در منظومه وسیع جهان اسلام، ما امروز در سپهر رسانه‌ای جهان، با پدیده جدیدی به نام «ظهور و رشد رسانه‌های اسلامی» مواجه هستیم. در حال حاضر صدها شبکه رادیویی و تلویزیونی بر مبنای آموزه‌های اسلامی در سطح جهان و به خصوص منطقه خاورمیانه اقدام به تولید و پخش برنامه می‌کنند.

در آینده‌ای نزدیک ما با جهانی کاملاً هوشمند مواجه خواهیم بود که در آن ارتباط انسان با اشیا به ارتباط اشیا با اشیا تبدیل خواهد شد؛ اشیائی که دارای هوش مصنوعی بوده و در یک شبکه عصبی به مثابه یک انسان عمل خواهند کرد.

- تغییر در راهبردهای بازاریابی
- ورود بازیگران جدید
- توجه به گروه‌های خاص مخاطبان
- تولید محتوا بر روی پلتفرم‌های مختلف (اعم از تلویزیون، رادیو، اینترنت، موبایل و تبلت)
- بهره‌برداری از محتوای تولیدشده توسط کاربر
- سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران با توجه به این واقعیات در مأموریت، نوع شبکه‌ها و محتوای خود تحول اساسی به وجود آورده است. از جمله حرکت به سوی دیجیتالی شدن را در سطح ملی شتاب بخشیده و شبکه‌های سراسری رادیویی و تلویزیونی خود را براساس نیاز مخاطبان توسعه داده است. ایجاد شبکه‌های تخصصی در ارتباط با موضوعات خاص نظیر سلامت، خبر، اقتصاد، آموزش، ورزش، معارف اسلامی، تجارت و بازار، و فیلم و سریال و نیز شبکه‌های اختصاصی مربوط به گروه‌های خاص مخاطب نظیر کودک، نوجوان، جوانان، و خانواده و نیز راه‌اندازی سرویس‌های جدید تعاملی نظیر IPTV از جمله اقدامات مهم IRIB در چند سال اخیر است.
از آنجا که در دعوت ABU از اینجانب خواسته شده بود تا من به موضوع

نشر اطلاعات، دیگر به سرآمده است. آنچه طنز تلخ روزگار ماست این است که نظام رسانه‌های غرب که تلاش بر سانسور پیام شبکه‌های مستقلی همچون پرس تی وی دارد، در قبال توهین بزرگی که در ماه گذشته به مقدس‌ترین چهره جهان اسلام صورت گرفت سکوت کرده است و تحت عنوان پرهیز از سانسور مانع از پخش فیلم سراسر افترا و توهین به ساحت پیامبر بزرگ الهی حضرت محمد (که درود خدا بر او باد) بر روی شبکه YouTube نمی‌شود.

در حال حاضر جامعه بشری از نوعی فقر فرهنگی و سیاسی و تمدنی در بخش‌هایی از گستره وسیع خود رنج می‌برد که باید حرکت آگاهی‌بخش رسانه‌ها در جهت زدودن این نارسایی‌ها از سرعت و شتاب بیشتری برخوردار شود.

نقطه خلأ و آسیب جدی در مناسبات جهانی و در قوانین وضع‌شده از سوی سازمان‌های بین‌المللی به‌ویژه سازمان فرهنگی یونسکو این است که قوانین صریح، قاطع و بازدارنده‌ای برضد این نوع تروریسم فرهنگی وجود ندارد.

این یک نیاز و مطالبه اساسی است که اصحاب خرد و اندیشه باید در جهت تحقق آن بپاخیزند.

من در همین فرصت از اتحادیه ABU و شبکه‌های رادیو تلویزیونی عضو این اتحادیه درخواست می‌کنم به منظور تقویت صلح و آرامش در جهان و نیز تقویت همزیستی مسالمت‌آمیز میان پیروان ادیان بزرگ آسمانی نظیر آئین یهود و مسیحیت و اسلام به وظیفه خود در این زمینه عمل نمایند و منشوری را در میان خود به تصویب رسانند که هر نوع اهانتی به ادیان و پیامبران - که مقدس‌ترین امور نزد ما انسان‌ها هستند - ممنوع شود و در جهت فرهنگ‌سازی و تنویر افکار عمومی در این زمینه اهتمام ورزند.

به امید تحقق آینده‌ای روشن و سرشار از معنویت، عدالت، آزادی، صلح و همزیستی مسالمت‌آمیز در جهان.

از توجه شما به سخنان اینجانب صمیمانه سپاسگزارم.

علاوه بر این، IRIB با دراختیارداشتن ۱۶۰ شبکه رادیویی و تلویزیونی به زبان‌های مختلف توانسته است الگوهای مؤثر و سازنده‌ای را در اختیار شبکه‌های رادیو تلویزیونی جهان و به‌ویژه کشورهای اسلامی قرار دهد.

با توجه به نیاز مخاطبان جهانی به دریافت اطلاعات و اخبار با نگاهی متفاوت به رویدادها، مسائل و چالش‌های جهانی، IRIB اقدام به تأسیس شبکه‌های خبری **العالم** برای مخاطبان عرب‌زبان، **پرس تی وی** برای مخاطبان انگلیسی‌زبان و **هیسپان تی وی** برای مخاطبان اسپانیولی‌زبان نموده است. راه‌اندازی شبکه فیلم و سریال **IFilm** به زبان عربی و راه‌اندازی شبکه انگلیسی‌زبان **IFilm** در ماه‌های آینده از دیگر اقدامات IRIB است. با استفاده از ابزارهای رسانه‌ای نوین در این شبکه‌های برون‌مرزی، سعی شده است تا این شبکه‌ها تصویری جدید و برداشتی نو و متفاوت از محتوای خبری نظام رسانه‌ای کشورهای شمال به مخاطبان جهانی ارائه کنند.

بدیهی است به موازات توسعه این حرکت در میان مسلمانان و پژوهاک هر چه بیشتر ندای اسلام در جهان، قدرت‌های سلطه‌جو به تکاپو افتاده و با حرکتی معارض، بر شدت و دامنه اسلام‌هراسی افزوده‌اند.

در حال حاضر تلاش‌هایی وجود دارد تا با حذف این نوع شبکه‌ها از ماهواره‌ها و شبکه‌های کابلی کشورهای غربی از انتشار این صدای نو و متفاوت جلوگیری نمایند، غافل از آنکه دوران سانسور و جلوگیری از

به علت برخورداری مکتب اسلام از ظرفیت‌های عمیق فرهنگی، تربیتی و اجتماعی، این شبکه‌ها تلاش دارند تا برخلاف بسیاری از شبکه‌های امپراطوری رسانه‌ای حاکم بر جهان که بنای حرکت خود را بر ترویج خشونت و سکس قرار داده‌اند، با الهام از آموزه‌های اسلامی مروج معنویت، صلح، همزیستی مسالمت‌آمیز و ترویج محبت و تحکیم پایه‌های خانواده در جامعه باشند. این حرکت هویت ویژه‌ای را برای این رسانه‌ها به‌وجود آورده است که ما از آن به «رسانه‌های پاک» تعبیر می‌کنیم.

به‌طور خلاصه می‌توان برخی از اهداف مشترک رسانه‌های اسلامی را به شرح زیر بیان کرد:

۱. مبارزه با تولید رو به گسترش محتوای رسانه‌های ناسالم در زمینه ترویج سکس و خشونت

۲. مقابله با جریان یکسویه خبری تحمیلی

از سوی امپراطوری رسانه‌ای نظام سلطه

۳. دسترسی آسان‌تر، سریع‌تر و دقیق‌تر

به اطلاعات، اخبار، تحلیل‌ها و تصاویر

رویدادهای خبری از کشورهای عضو

به‌صورت مستقیم و بدون عبور از فیلترهای

رسانه‌های کشورهای شمال

۴. ترویج عدالت و صلح و همزیستی

جهانی و مبارزه با فقر و تبعیض

در چند سال گذشته اتحادیه رادیو

تلویزیون‌های اسلامی با بیش از ۲۶۰ شبکه

از کشورهای مختلف جهان تشکیل شده

است و در حال حاضر جمهوری اسلامی

ایران دبیر کلی این اتحادیه را برعهده دارد.